

Leraren: focus op letters en cijfers brengt kleuter in de knel

door **Francine Wildenborg**

DEN HAAG - Kleuters die uren op een stoel moeten zitten om letters uit hun hoofd te leren zodat ze later geen leerachterstand oplopen. Dat is een van de doemscenario's uit het 'zwartboek' 'Kleuters in de knel' dat de steun- en werkgroep Kleuteronderwijs - zo'n 450 (oud)leraren en ouders - vandaag aan de Tweede Kamer aanbiedt.

De werkgroep vindt dat kleuters onterecht worden behandeld als schoolkind. Erica Ritzema is daarom onlangs - na 29 jaar - gestopt als kleuterjuf. „De Cito-toets is leidend. Een kind moet gemiddeld scoren op taal en rekenen. Daar beoordeelt de onderwijsinspectie

de school op, en zijn lesmodules dus op geënt. Daardoor is er geen tijd meer voor waar het écht om gaat bij kleuters: het ontwikkelen van creativiteit, motoriek, sociale vaardigheden.”

Ontwikkelingspsycholoog Ewald Vervaeke: „De meeste kleuters zijn neurologisch en psychologisch niet toe aan letters en cijfers. Door te pushen, ontstaan leerstoornissen, faalangst, aversie tegen leren.” Emeritus hoogleraar onderwijskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen Cor Aarnoutse vindt dit onzin. „Kleuters en zelfs peuters zijn neurologisch en psychologisch heel goed in staat letters te leren. Juist door daar vroeg mee te beginnen, voorkom je dat ze met een taalachter-

stand aan groep 3 beginnen. Dat is veel op termijn veel schadelijker.” De werkgroep vindt dat kleuters te vaak getest worden, zoals de Cito-toets twee keer per jaar. Ook daarin ziet Aarnoutse geen probleem, zolang je het spelend doet. Zelf heeft hij de toets 'beginnende geletterdheid' ontwikkeld, die veel scholen al gebruiken. „Daardoor weten we dat het leren van letters werkt: acht jaar geleden kenden kleuters in groep 2 tien letters, inmiddels achttien.”

Ewald Vervaeke: „Hij vertelt niet dat kleuters er véél langer over doen om die letters onder de knie te krijgen dan kinderen uit groep 3, bovendien zijn ze de helft vager na de zomervakantie.”

Volgens professor Aarnoutse is de focus op letters niet tegen te houden. „Het is een maatschappelijke trend. Ouders lezen veel meer voor. Kinderen zien overal letters. Op de iPad, tv, buiten.”

Hoogleraar neuropsychologie aan de Erasmus Universiteit Jelle Jolles nuanceert Aarnoutses optimisme. „Er is niets tegen kleuters veel te laten leren, inclusief letters. Máár niet ieder kind is er op hetzelfde moment neurologisch

en psychologisch klaar voor. In het kleuteronderwijs ligt de focus nu te veel op taal. Terwijl een kleuter veel ruimtelijk inzicht kan hebben en taalinzicht later ontwikkelt.”

Testen is volgens hem niet slecht: „Prima om te kijken waar een kind staat, zodat je extra uitdagingen kunt bieden. Maar puur beoordelen, zoals nu vaak gebeurt, kan een kind wegzetten als zwak, terwijl het op termijn de achterstand inhaalt. Erg schadelijk.”

De werkgroep wil dat er op pabo's een lesmodule voor kleuters komt. Jolles steunt dat gedifferentieerder opleiden. „Een leraar moet binnen leeftijdscategoriën verschillen kunnen signaleren en daaronder maatwerk bieden.”

► **Werkgroep van leraren vindt dat kleuters te vaak getest worden, zoals bij de Cito-toets**